

vero positio conditionis alterius arbitrio commissa sit, adhuc impediri potest, modo vis, fraus, dolus aut metus non interveniat, v. g. qui vovit Religionem, si pater non contradixerit, poterit bonis artibus, v. g. precibus non importunis impedire consensum. Ita *Stoz* l. c. n. 352. Aliqui cum *Suarez* L. 4. de vot. c. 17. a. n. 20. affirmant, votum non valere, etiamsi consensus, vel alia conditio posita a vovente per fraudem impediatur, tum quia conditio non est impleta, ergo non exsurgit obligatio voti: tum quia ipse non vovit, quod non velit ejusmodi fraude impedire consensum. Sed praefenda prima responsio, quia prudentius praesumitur, quod quilibet sub conditione vovent: Si penes ipsum fuerit, nec justa causa adfuerit impediendi, ne penes ipsum sit. Vide *Laym.* circa finem c. 6. de vot. Si pater moriatur, mors habetur pro consensu. *La Croix* hic n. 469. Denique si conditio non pendeat a voluntate voventis, vovents debet exspectare, quamdiu conditio est probabiliter futura. *Jansen.* l. c. n. 18.

590. V. Anxiis, junioribus, et rudioribus suadendum est, ne unquam votum emittant, nisi prius consulerint Confessarium, vel alium virum prudentem: sic omittentur multae infideles et stultae promissiones, quae disperdunt Deo, uti innuitur *Psalm.* 49.

§. IV. Quibus modis tollatur obligatio voti.

Nota. Obligatio voti duplice tolli potest: 1. nulla auctoritate humana interveniente: 2. interveniente tali auctoritate, per irritationem, commutationem, vel dispensationem.

591. *Principium I.* Obligatio voti extinguitur primo ob notabilem mutationem materiae, v. g. si ex possibili fiat impossibilis, ex licita illicita, ex bona indifferens, aut majoris boni impeditiva: nam obligatio extinguitur, si in eum casum incidat, a quo incipere non potest. *L. pluribus.* §. *Etsi placeat, ff. de verb. oblig.*, v. g. vovisti peregrinari pedes; non amplius obligaris, si factus sis claudus, vel ob aetatem decrepitam iter confidere nequeas. NB. Si major difficultas vel periculum non oriatur ex ipsa re, sed ex malitiosa voluntate voventis, non cessat obligatio voti. Sic nova et major difficultas post emissum votum castitatis ex frequentibus lasciviae artibus orta non excusat a voto, quia haec se non tenet ex parte materiae promissae, scil. castitatis, sed ex parte habitus vitiosi et voluntatis peruersae, quam quilibet debet corrigere. *Jansen.* cas. 70. n. 1. Vide dicta n. 582.... Aliud est, si tua culpa materia, sive res promissa facta sit impossibilis, vel plane inutilis, tunc adhuc cessat obligatio, et sufficit dolere de culpa. *Busemb.* de vot. dub. 5.... *Secundo*, extinguitur obligatio voti per cessationem sive motivi principalis: sic mater, quae vovit peregrinationem pro impetranda sanitatem filii, si is ante peregrinationem moriatur, voto non amplius obligatur. *Laym.* l. c. c. 8. n. 2.... *Tertio*, quotiescumque tanta intercedit mutatio, novum impedimentum, aut inopinatus casus, qui si ab initio occurrisset, voti valorem impedivisset: vel si rationabiliter praesumi possit, voventis intentionem ad hunc specialem eventum se non extendisse, tunc cessat obligatio voti. Ita *Suarez* L. 4. de vot. c. 19. n. 4., *Laym.* l. c. Sic is qui vovit peregrinari ad locum aliquem votivum, si postea experiatur, viam esse infestam latronibus, durante hoc periculo, excusatur a voto, quia id non fuit praevisum: secus si incommodum vel periculum rationabiliter potuit praevideri, v. g. si quis voverit in nosocomio servire infirmis, tenetur exequi votum, licet sit periculum infectionis; hoc enim ejusmodi obsequia ordinarie comitari solet.

592. *Principium II.* Irritatio est annullatio voti facta proprio nomine ab eo, a cuius potestate dominativa dependet vel voluntas voventis, vel res

de qua fit votum. Eruitur ex *S. Thom.* 2. 2. q. 88. a. 8. et 9., ubi agit de iis, qui impediuntur a votando. Dicitur 1. *Annullatio voti*, hoc est, ablato obligationis alias ex voto implendae. 2. *Proprio nomine*, sic differt irritationis a dispensatione, quae fit nomine Dei, qui dedit potestatem jurisdictionis Ecclesiae ad remittenda vota sibi facta, si causa subsit; irritatio autem fundatur in potestate dominativa, sive illius cui votans persona, vel res, quam promisit, ita subjecta est, ut sine consensu domini firmiter obligari nequeat: ideoque omnia vota alicujus ab alterius potestate ita pendentis includunt hanc conditionem: *Si ille, cui subjectus sum, consentiat.* Ergo hoc ipso, quod ille non consentiat, tollitur voti vel juramenti obligatio, etsi votum factum esset in favorem tertii. *Laym.* l. c. c. 8. n. 21. Secus est in dispensatione, ut dicemus. 3. Ex postremis verbis irritationis alia est *directa*, alia *indirecta*. *Directe* vota potest irritare is, cuius potestati voventis voluntas subjecta est; sic filii impuberis pendent a potestate patris. *Indirecte* autem is, cuius potestati non quidem alterius voluntas, sed materia voti subjecta est, in quantum haec ipsius juri praejudicat, contra quod nemo potest aliquid promittere. Sic servi pendent a potestate dominorum. Vide cas. 1. infra.

593. *Principium III.* Dispensatio est totalis relaxatio obligationis ex voto contractae, facta ex justa causa nomine Dei ab eo, qui in voventem habet jurisdictionem spiritualem. Dicitur 1. *Relaxatio totalis*: sic differt a commutatione, per quam non tollitur tota obligatio, sed transfertur in aliam materiam. 2. Additur *ob justam causam*; unde iterum differt ab irritatione: dispensatio enim in votis sine causa, illicita et invalida est; quia potestas dispensandi in jure Superioris (scilicet Dei) Praelatis Ecclesiasticis, qui non sunt domini, sed dispensatores, collata est in aedificationem, non vero in destructionem, ut ait *S. Th.* 2. 2. q. 88. a. 12. ad 2. *Suarez* L. 6. de vot. c. 17. num. 2. Rescissio autem vel irritationis voti facta sine justa causa, illicita quidem est, sed valida; quia qui irritat votum, proprium jus exercet; jure autem suo vel domino valide quis uti potest etiam sine causa: ergo. Ut valida sit dispensatio, requiritur *primo* justa causa, ut modo dictum est. *Secundo*, potestas vel ordinaria, vel delegata. *Ordinariam*, sive annexam officio aut dignitati habet *Papa*, et quidem universalem tum respectu omnium votorum, tum respectu omnium fidelium; item *Episcopus* quoad vota suorum dioecesanorum (praeter ea, quae summo Pontifici sunt reservata, de quibus n. seq.); item *Sede vacante Capitulum*, ut ait *Laym.* l. c. n. 61.; *Legatus Pontificius* in Provincia, ad quam missus est; *Praelati* Ordinum exemptorum cum suis Regularibus etiam Novitiis, idque circa vota tum in saeculo, tum in Novitiatu facta. Denique Superiores locales respectu suorum Religiosorum. *Ratio* est, quia hi omnes jure ordinario habent jurisdictionem spiritualem externam; econtra defectu hujus jurisdictionis in foro externo. 1. Parochi non habent potestatem dispensandi aut commutandi vota, nec consuetudo eam illis concessit, ut circa festa et jejunia, ut ait *Stoz* l. c. n. 357.... 2. Multo minus eam habet simplex Sacerdos. 3. Nec Abatissae respectu suarum Monialium. Superiores, qui habent potestatem ordinariam, probabiliter medie secum dispensare possunt, dando jurisdictionem Confessario suo. *Jansen.* de vot. disp. n. 4. cum *Sanch.* contra *Suar.*

594. *Delegatam* dispensandi potestatem habent Confessarii Ordinum Mendicantium in votis saecularium, in quibus dispensare possunt Episcopi, secundum concessionem et moderationem suorum Superiorum, ut ait *Busemb.* cum *Lessio*; quod privilegium Ordinibus Mendicantibus concessit *Innoc.* VIII. specialiter RR. PP. Benedictinis *Martinus V.* quo gau-

det Societas Jesu, ut habetur in ejusdem Compendio Privil. V. *Dispensatio* §. 9. Per facultatem Benedictinis concessam a Martino V. possunt nostri Confessores deputati dispensari in votis, etiam Episcopo reservatis. Ibidem subjungitur: *Haec facultas communicatur omnibus Superioribus, et aliis Confessariis, quibus ipsi eam commiserint.*

Concessum etiam est Provincialibus nostris, et iis Confessariis juxta normam Trid. approbatis, quibus ipsi vel per se, vel per alium concesserint privilegium dispensandi in petendo debito, a quo conjux ob votum castitatis non solemne impeditur, admonito poenitente, ut si conjugi supervivat, votum servet. *Ibid.* §. 8.

595. Q. Quaenam vota summo Pontifici sint reservata. R. Haec quinque: 1. Votum castitatis perpetuae, et integrae. 2. Votum ingrediendi Ordinem Religiosum ab Ecclesia approbatum. 3. Peregrinandi Hierosolymam ad s. Sepulchrum. 4. Peregrinandi Romam ad limina sanctorum Apostolorum Petri et Pauli. 5. Peregrinandi Compostellam ad s. Jacobum. Vide *Laym.* l. c. n. 7.

596. *Principium IV.* Commutatio voti est substitutio alterius operis honesti in locum illius, quod promissum est, sub eadem obligatione. Haec triplex est. *Prima* est commutatio operis voto promissi in melius; haec potest fieri propria auctoritate voventis, nec praeterea alia causa requiritur, v. g. Petrus cereum vovit offerre in Ecclesia; idem poterit hoc votum, nemine requisito, mutare in oblationem calicis; quia hoc opus manifeste melius est Deo gratius: ergo prudenter praesumitur a Deo id acceptari loco alterius minus boni. *Confirm.* ex c. *Pervenit* 3. de Jurejur.; *Non enim propositum aut promissum infringit, qui in melius id commutat.* *Sanch.* L. 4. Decal. c. 49. num. 4. Excipe tamen vota summo Pontifici reservata, quorum objecta non licet mutare in meliora, praeterquam in ingressum religionis. *Babenst.* t. 5. d. 3. a. 4. n. 87. Item quando opus minus bonum cedit in utilitatem tertii, *isque per acceptationem jus acquisivit id promissum*, non licet illud mutare in melius propria auctoritate; homines enim saepe rem minus praestantem malunt; Deo vero semper gratius est id, quod est praestantius. *Sanch.* l. c. In dubio, an hoc vel illud sit melius, possessio est pro voto prius emissio. *Sporer* hic c. 3. n. 81.

Titius vovet, se daturum pauperi 20. ducatos; postea petit a Confessario commutationem hujus voti. Quaeritur, an possit hoc votum commutari. R. ut supra. Si pauper acceptaverit promissionem, non potest fieri commutatio, quia pauper per acceptationem acquisivit jus: ergo commutatio non potest fieri salvo jure tertii. Si autem pauper nondum acceptaverit, potest commutari votum, quia pauper nondum habet jus: ergo commutatio fit nullius laesione juris.

Si dicas: Deus acceptat hoc votum. R. Acceptat pro se, et tanquam actum religionis C.; pro paupere, conferendo illi jus in promissum. N. Ideoque talis tantum obligatur ex titulo religionis, non autem ex titulo justitiae, deficiente acceptatione.

597. *Secunda* commutatio fit in opus aequale. Probabilis haec non potest fieri propria voventis auctoritate; quia non potest aliud pro alio solvi, nisi constet de promissarii consensu: atqui non satis constat, Deum consentire in tales mutationem: ergo. Accedit quod commutatio sit actus jurisdictionis Ecclesiasticae: ergo cum vovens nec ordinariam, nec delegatam habeat jurisdictionem in se ipsum, etiam non potest commutare hoc in aliud aequale; adeoque requiritur ad hoc auctoritas legitimi Superioris, ut n. seq. dicetur. *Laym.* l. c. n. 19. concl. 3. cum *Suar.*, *Sanch.* et aliis. Contrariam sententiam *Sporer* l. c. n. 83. adhuc judicat certe proba-

bilem. Placet prior sententia pro praxi, quia plerumque vovens nescit, an aliud opus sit vere aequale.

598. *Tertia* commutatio fit in opus minus bonum. Ut licite et valide fiat in aequale, vel minus bonum, requiritur 1. causa rationabilis. Ad commutationem in opus aequale sufficit, si vovens existimet, quod opus substituendum majori cum fructu et alacritate sit peracturus. *Babenst.* cum *Ilsung* l. c. n. 89.... 2. Requiritur legitima potestas vel ordinaria, vel delegata in commutante. Porro *observa primo* si opus substitutum sit notabiliter minus, quam antea promissum, tunc intervenit in commutatione dispensatio. *Filliuc...* Secundo, qui possunt dispensare, etiam possunt commutare vota, non tamen econtra; in novissimis enim Jubilaeis datur Confessariis approbatis potestas commutandi vota et juramenta, praeter vota castitatis et religionis, non vero dispensandi. *Laymann* l. c. n. 20. confirmat ex reg. 53. in 6., *Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus*: atqui plus est dispensare, quam commutare: ergo. Tertio, qui habet potestatem commutandi, et non dispensandi, debet commutare in aequale; quia si in minus mutetur, hoc ipso quoad partem dispensatur. *Laymann* l. c. n. 24. ubi monet, quod aequalitas non scrupulose et mathematice, sed moraliter accipi debeat, secundum prudens judicium Confessarii, nec parvus defectus pro culpa reputari poterit. *Quarto*, *Paulus III.* anno 1545. Confessariis Societatis Jesu concessit facultatem commutandi vota, exceptis quinque summo Pontifici reservatis. Vide Bullam: *Cum inter Eamdem facultatem extendit Gregorius XIII.* anno 1575 in Bulla: *Decet Romanum*, ad vota jurata; dummodo commutatio hujusmodi in alterius praejudicium non fiat. Vide *Compend. Privileg. S. J. V. Commutatio.* Quinto, probabiliter dispensatio et commutatio fieri potest etiam extra confessionem, quia nullibi praescribitur ut tantum fiat in confessione. *Nec obstat*, quod in quibusdam Bullis Jubilaei soleat addi: *Confessionibus auditis, valeat absolvere a peccatis, et commutare vota; nam to confessionibus auditis pertinet ad absolvere, quod immediate sequitur, non vero ad to commutare vota.* Vide *La Croix* de voto n. 507. cum *Suarez*, *Sanch.*, *Vasq.*, *Palao*, *Laym.* etc.

§. V. Resolvuntur Casus.

CASUS I. De irritatione voti.

Bonaventura paterfamilias advertit, quod filiae quotidie toto tempore matutino haereant in templo, filii vero frequentes peregrinationes instituant: item quod famuli et ancillae, neglecto servitio domestico, varia pia opera exerceant. Denique sciscitur originem insolitarum devotionum? respondet Basilissa uxor: Ego ex voto omnes induxi, ut et ipsi sub voto se obligaverint ad haec pietatis exercitia. *Placide subridens Bonaventura reportat: amodo scitote, quod nulla sint vota vestra.*

599. Q. An Bonaventura potuerit irritare vota uxoris, prolium et familiarum, famularumque. R. *Affirmative.* Ratio patebit ex seqq.

600. I. Maritus potest irritare ea vota uxoris, quae juri conjugali, educationi prolium, vel gubernationi domus praejudicant. Ita *Communis*; juxta alios quidem directe, juxta *Suarez* cum multis L. 6. de voto c. 4. n. 3. indirecte tantum fit talis irritatio, ita ut alia vota, quae dicto modo non praejudicant, probabilis non possint irritari a marito. *Suarez* l. c. n. 4., *Sylv.*, *Navarr.*, *Laym.* cum *S. Antonino*. Ratio est, quia tota subjectio uxoris fundatur in contractu matrimonii: atqui hic contractus tantum obligat, ut alter alteri conjugii jura tribuat, et mulier viro tanquam capiti subdita

sit in vitae societate, liberorum educatione, ac familiae administratione, non vero ut uxor subjecta sit simpliciter in omnibus actionibus alioquin liberis: ergo. Hinc uxor potest vovere eleemosynam de bonis paraphernis, moderatam orationem, sacram Communionem, unius diei jejunium etc., quia haec non afferunt praejudicium juri maritali. Si tamen maritus etiam haec ferat iniquo animo, desinunt obligare, quia tunc majus bonum pacis impediunt. *Laym.* l. c. n. 12. ubi etiam solvit argumenta adversariorum *Soti*, *Rosellae*, *Sanchesii* L. 4. mor. c. 34. n. 2. qui docent, uxorem subdiam esse non tantum quoad materiam voti, sed etiam quoad voluntatem gubernandam, adeoque a marito irritari posse omnia vota uxoris.

601. II. *Observa* sequentia. 1. Pariter uxor vota mariti irritare potest, quae matrimonio praejudicant, *personalia* quidem, quae juri suo derogant, quod habet in corpus mariti, v. g. ne abstinentia immoderata affligatur, aut ne longa peregrinatione abstrahatur: excipe peregrinationem *Hierosolymitanam* in subsidium *Terrae sanctae*, ut patet ex c. *ex multa* 9. de voto §. in *tanta*. *Realia* vero, si cedant in detrimentum dotis, vel aliorum bonorum suorum, quae administrat maritus. *Laym.* ibid.... 2. Vota indirecte irrita vel potius suspensa iterum reviviscunt, quando desinunt alteri praejudicare. 3. Votum uxoris non petendi debitum a marito irritari non potest, quia conjux non tenetur petere, sed reddere debitum; quamvis ejusmodi votum hic et nunc actu non obligeat, quando discordiae causam praebet, sic enim esset impeditivum majoris boni. *Laym.* l. c. n. 16. Merito ejusmodi vota tanquam indiscreta conjugibus, nisi senes sint, sunt dissuadenda. 4. Si conjuges mutuo consensu voveant castitatem, ipsi postea propria auctoritate hoc votum irritare non possunt, quia ambo renuntiarunt juri suo. *S. Anton.* p. 3. tit. 1. c. 22. §. 3., *Sylv.*, *Navarr.* et alii. Denique si conjux coniugi absolute dederit licentiam voyendi castitatem, postea consensum revocare non licet, non petere debitum, quia cessit juri suo. Vide c. *Manifestum* c. 33. q. 5. cum glossa *Gratiani*. Secus si pure permiserit, reservando sibi jus suum. *Laym.* l. c. n. 15. Irritationis leges in V. T. latas vide *Numerorum* 30.

602. III. Omnia vota tam realia, quam personalia etiam alias reservata quoad dispensationem summo Pontifici, et facta in favorem tertii a prolibus emissा ante pubertatem (h. e. a masculis ante decimumquartum, a foeminis vero ante decimumsecundum aetatis annum completum) potest directe irritare pater, tutor, curator, deficiente vel longe absente patre, avus ex parte patris, non matris, denique mater. *S. Th.* 2. 2. q. 88. a. 9. in corp., *S. Anton.* et comm. *Ratio* s. *Th.* est, *tum quia patiuntur rationis defectum, ut in pluribus, et sunt naturaliter sub cura parentum*, scil. non tantum secundum materiam promissam, sed etiam secundum personam. In defectum horum probabiliter quidem eamdem potestatem irritandi *Lessius*, *Laym.* l. c. num. 10. concedunt magistris, aliisque, sub quorum gubernatione impubes existit; contrarium tamen videtur probabilius, quia haec potestas ex nullo jure ostendi potest. Vota ab impubere facta non tantum durante impubertate, sed etiam postea irritari possunt, *nisi puber factus, vel ipse pater ea confirmarit*; quia votum impuberis non tantum ob dominium paternum, sed etiam ob immaturitatem judicii et imperfectionem aetatis dependebat ab initio a consensu patris: ergo nisi accedat nova confirmatio habita pubertate, conditio consensus paterni tractu temporis non aufertur. *Suar.* tr. 6. de virt. et statu Relig. L. 6. c. 6. n. 8. hanc sententiam vocat probabiliorem.

Quid, si constet, impuberem jam doli capacem, cum perfecta deliberatione emisisse votum perpetuae castitatis: an nihilominus pater tale vo-

tum poterit irritare? Respondet *Hugo*, tunc votum non esse irritabile. *Vivalda* in *Candelab.* 3. p. c. 4. n. 99. ait, patrem posse quidem irritare omnia vota realia filii impuberis, non tamen omnia personalia, sed illa tantum, quae patri vel matri praejudicant. Contra hos *Suar.* l. c. n. 5. resolvit, quod haec sententia ab omnibus reprobetur, et statim num. 6. diserte asserit, quod pater possit irritare omnia vota filii impuberis sine ulla exceptione, et quod haec irritatio non fundetur in conditione materiae, sed dependentia voluntatis voventis a patris potestate, infert: ergo cum haec dependentia reperiatur in omni materia, etiam in omni voto impuberis includitur illa conditio, *nisi pater repugnaverit*, ergo ex ea parte irritabile est votum. *Confirmat* suam assertionem 1. ex eo, tum quia jura juxta c. *Ad nostram*, de *Regular.*, et juxta c. *Postulasti*, eod. tit. simpliciter subdunt voluntatem filii impuberis voluntati patris in negotio se obligandi. Addit ibid. licet dicta jura loquantur de voto solemini, inde tamen sumi optimum argumentum ad simplicia vota 2. Ex eo probat, quia deficiente ratione legis in particulari non cessat concessio legis, quae absolute disponit. Idem satis clare docet. *S. Th.* 2. 2. q. 88. a. 9. in corp.; *Est ergo dicendum, quod si puer vel puella ante annos pubertatis nondum habeat usum rationis, nullo modo potest ad aliquid se voto obligare*. Si vero ante annos pubertatis attingit usum rationis, potest quidem, quantum in ipso est, se obligare, sed votum ejus potest irritari per parentes, quorum curae remanet adhuc subjectus... post annos autem pubertatis possunt se voto Religionis obligare vel simplici vel solemini absque voluntate parentum. Idem sentit *Laym.* l. c. de *tutore*. 3. Vota a pubere emissa, si sint realia, possunt irritari a patre, secus si sint personalia, v. g. Petrus quindecim annorum vovit eleemosynam ex bonis patri subjectis, et ingressum Religionis; pater poterit votum primum de eleemosyna irritare, non secundum. *Ratio* est, quia filius post pubertatem quoad suam personam est sui juris, reliqua vero bona, exceptis castrensis vel quasi castrensis, subiacent potestati patris usque ad emancipationem, vel curatoris usque ad annum vigesimum quintum compleatum.

603. IV. Dominus indirecte tantum potest irritare vota servi vel ancillae, quatenus sunt impeditiva debiti servitii; hinc etiam finita servitute denuo obligant. Ita *Comm.* Ideo dominus etiam non potest irritare votum castitatis quod emisit famulus.

604. V. Superiores Regulares possunt directe irritare vota suorum Religiosorum, exceptis votis essentialibus paupertatis, castitatis, et obedientiae, et voto transeundi ad Religionem strictiorem, in quo tamen Praelatus vel Superior potest dispensare, quia non est reservatum Papae. *Laym.* l. c. n. 6. *Ratio* est, quia quilibet Religiosus ita dependet a voluntate Superioris, ut reliqua vota omnia tacitam hanc conditionem contineant, *nisi Superior re cognita contradixerit*. Vide *S. Th.* l. c. a. 8. ad 3.

CASUS II. De dispensatione.

Birgitta vovit virginitatem, postea graviter aegrota ex metu mortis ita vovet: si restituatur integra valetudo, promitto, me ingressuram ordinem monialium ad *S. Claram*. Admissa ad parthenonem e Novitiatu egreditur, et paulo post sponsalia contrahit, petita prius a Confessario dispensatione.

605. Q. I. An primum votum de virginitate servanda sit reservatum summo Pontifici. R. Examinanda est intentio voventis: si intenderit abstinerre perpetuo ab omni delectatione venerea tam interna quam externa, tam in, quam extra matrimonium, tunc esset reservatum; quia sic foret

perfectum et absolutum votum omnimodae castitatis. Si vero tantum intendisset abstinere ab actu externo venereo, quo perditur virginitas, non esset reservatum, quia sic non voveretur castitas perfecta et intregra. Hinc *Moya* t. 2. d. 1. q. 2. n. 7. recte addit, si vovens cognovit differentiam inter virginitatem et castitatem, ac dixerit: Voveo virginitatem: non erit reservatum; si vero non cognoverit, uti communiter non cognoscunt illiterati, plerumque est reservatum, quia sub nomine virginitatis castitatem intelligent. Qui vero dubitat, an emiserit votum partiale castitatis, sive solam virginitatem, an totale, potest resolvare in favorem suae libertatis quod voverit id quod minus est, adeoque non habet votum reservatum, quia certitudo tantum est pro hoc vel illo voto: atqui votum ita disjunctivum relinquit possessionem pro libertate eligendi, quod vovens voverit: ergo *La Croix* hic n. 548. et 561. Addit *Burgh.* cent. 1. cas. 59.; Verba legum proprie sunt accipienda: ergo cum votum sit lex particularis, et virgo proprie tantum illam significet, quae carnis integratatem non amisit, vovens virginitatem ad hanc solum carnis integratatem se obligasse censenda est. Contrarium vide apud *Palao*.

606. Q. II. An votum secundum ex metu et sub conditione emissum sit reservatum. R. Probabiliter non est reservatum. *Ratio* est, quia reservatio est odiosa; ergo non est intelligenda, nisi de iis votis, quae sunt omnino libera, perfecta, plene obligantia, et certo valida: atqui votum in nostro casu fuit ex metu factum: ergo non est perfecte liberum. Idem est conditionatum, ita quidem ut vovens non intenderit directe ingressum religionis, sed liberationem a morbo, qui si abfuisset, votum non fuisset factum: ergo res promissa non fuit directe volita: accedit, quod tale votum non contineat consensum absolutum, nec pariat obligationem absolutam, sed suspensam ex impletione conditionis adhuc futura: ergo ex triplici capite est imperfectum. Ex iisdem rationibus *Laym.* l. 4. t. 4. c. 18. n. 10. idem sentit, quod hujusmodi votum ante impletam conditionem non sit reservatum: affirmat tamen esse reservatum post impletam conditionem, quia tunc fit absolutum: ergo etiam tunc parit omnes obligationes non secus ac omnes promissiones, et contractus conditionati impleta conditione. At R. Fit absolutum, et parit omnes obligationes, quae per se conjunctae sunt cum voto C.; quae tantum per accidens essent conjunctae etiam tunc, quando ab initio fuisset absolutum N. Reservatio non oritur ex ipsa natura voti, sicut obligatio ad id, quod promittitur: ergo paritur quidem post impletam conditionem obligatio ingrediendi religionem, reservatio autem prudenter non censemur esse conjuncta cum tali voto, quod nunc quidem absolutum est, sed antecedenter fuit conditionatum. Sicut votum conditionatum poenale impleta conditione fit absolutum, nec tamen est reservatum, ut *Suarez*, et *Laym.* l. c. n. 9. fatentur. Vide *Sanch.* L. 4. mor. c. 40. n. 99. ubi ait, quod ad cognoscendam reservationem votum debeat spectari, quale sit in radice et ab initio: atqui votum conditionatum sub initio scil. ex imperfecto consensu est imperfectum: ergo. Aliud foret si post impletam conditionem nova voluntas absoluta se de novo obligandi accederet. *Gomez* in Bullam Cruciae clausula 10. vocat nostram sententiam frequentissima praxi receptam. Vide *Reiffenst.* L. 3. tit. 34. n. 33. P. II. n. 1361.

607. Q. III. Quaenam vota reservatis similia, communiter tamen non sunt reservata summo Pontifici, ita ut ab Episcopo, vel ab alio habente privilegium dispensari possint. R. cum *Laym.* l. c. n. 8. et seq... 1. Non est reservatum votum castitatis tantum ad certum tempus, v. g. ad bienium emissum, votum non nubendi, non petendi debitum conjugale, non

fornicandi etc. 2. Nec, votum suscipiendo sacros ordines, aut vovendi, aliquando castitatem. 3. Votum ingrediendi religionem strictiorem potest relaxari per dispensationem ab Episcopo, vel alio habente privilegium ut vovens possit ingredi minus strictam, quia sic non dispensatur in voto religionis secundum se, sed tantum secundum circumstantiam; universaliter enim reservatae non sunt qualitates et circumstantiae votorum alias reservatorum. 4. Nec reservatum est votum poenale, v. g. si ineptius fuerit, voveo ingredi religionem. 5. Nec votum alternativum, aut disjunctivum, v. g. voveo castitatem, vel pro quolibet peccato contra castitatem pauperi dabo tres ducatos: quia tale votum non est determinate factum de re reservata, neque ad illam simpliciter obligat. 6. Nec votum metu injusto etiam levi extortum. Item quotiescumque est prudens dubium de valore voti. 7. Non est reservatum votum castitatis a conjugibus emissum *revocabiliter*, si alteruter sibi jus suum reservet, secus si *irrevocabiliter*: item esset reservatum summo pontifici, si uxori ex consensu conjugis juri suo perpetuo renuntiantis continentiam simpliciter et in perpetuum voveret; quia est perfectum votum castitatis integrae et perpetuae. *Laym.* tom. 2. l. 4. tr. 4. c. 18. n. 15. contra *Rodrig.* et *Vera Crux*. 8. An votum, v. g. perpetuae castitatis ab impubere doli capace, et cum sufficienti deliberatione et notitia obligationis emissum, sit reservatum summo Pontifici, non convenient AA. *Gutierrez* L. 2. quaest. canon. c. 22. n. 49. asserit, tale votum non esse reservatum, eo quod non sit votum perfectum et firmum, cum possit irritari a parente. *Suarez* vero L. 6. de voto c. 26. n. 3. dicit: Si pater nolit irritare ejusmodi votum castitatis vel religionis, non propria Episcopus poterit dispensare, quia tunc est votum validum et simpliciter perfectum, ideoque reservatum. Ibidem contra regulam *Gutierrez* ait, ex eo quod pater possit irritare tale votum, non sequi, quod dispensare possit, vel commutare alius, praeter Pontificem; quia reservatio non opponitur irritationi, cum illa non tollat potestatem dominativam, sed opponitur jurisdictioni, quam tollit vel limitat. Ideoque vel talis impubes debet remitti a Confessario ad patrem, ut ipse irritet votum, vel si nolit irritare, examinet Confessarius, an non in parvulo deprehendat defectum rationis, an adfuerit sufficiens deliberatio et cognitio obligationis ex voto; si enim dubium prudens subsit, non est reservatum; secus si constet de voti perfectione. Vide etiam c. *Venientis* 2. de voto et voti redempt. L. 1. tit. 33. *Alex.* III. commutat votum a parvulo emissum. Vota trium peregrinationum non sunt reservata, nisi sint emissae devotionis causa. *La Croix* l. c. n. 570. cum *Tamb.* et *Ilsung*. Plurimos casus circa hanc quaest. vide apud *Th. Sanch.* in opere mor. de praec. L. 4. c. 40.

608. Q. IV. An Episcopus possit dispensare in votis vere reservatis, si sit urgens necessitas, et difficilis accessus ad summum Pontificem. R. *Affirmative*: quia tunc rationabiliter praesumitur, quod in ejusmodi circumstantiis summus Pontifex velit, ut ad proprium Episcopum devolvatur potestas dispensandi. *Laym.* l. c. n. 16. ibidem negat id posse fieri ab aliis privilegiatis, quia hi non sunt ordinari pastores post Papam, sicut Episcopi. Contrarium vide apud *Reiffenst.* L. 3. tit. 34. n. 40.

CASUS III. De modo et causis dispensandi.

Benignus neo-Sacerdos rogatur a poenitente, ut vel ipse, si habeat facultatem, dispense in votum ingrediendi certum religiosum ordinem, vel Romae procuret dispensationem, eo quod parentibus in gravi necessitate constitutis debeat succurrere. Benignus anxius haeret, cum ipse nesciret

modum petendi dispensationem Romae: denique jubet redire poenitentem post 8. vel 14. dies.

609. Q. I. An Benignus habens privilegium dispensandi, potuerit dispensare circa hoc votum. R. Huic poenitenti non opus erat dispensatione ad remanendum in saeculo, si fuerit probabilis spes, fore ut in saeculo manens parentibus subvenire valeat, nec eis aliter subveniri possit. Ita s. Th. 2. 2. q. ult. a. 6. *Dicendum est, quod parentibus in necessitate constitutis, ita quod eis commode aliter, quam per obsequium filiorum subveniri non possit: non licet filiis, praetermisso parentum obsequio, religionem intrare. Si vero non sint in tali necessitate, ut filiorum obsequio multum indigeant, possunt, praetermisso parentum obsequio, filii religionem intrare, etiam contra praeceptum parentum; quia post annos pubertatis quilibet ingenuus habet, quantum ad ea, quae pertinent ad dispositionem sui status, praesertim in his, quae sunt divini obsequii.*

Confirm. 1. ex Conc. Gangrensi a Leone IV. approbato, quod anathematizat filios, qui deserunt suos parentes necessitate pressos occasione divini cultus. 2. Quia nefas est negligere praecepta propter consilia.

610. Porro adverte I. Si sit dubium, an adsit gravis necessitas parentum, licet filio ingredi religionem, quia tunc ejus libertas manet in possessione. II. Si filius extra religionem vivere nequeat absque certo peccandi periculo, liceret praetermisso parentum in necessitate constitutorum obsequio ingredi religionem; quia tunc ordo charitatis exigit propriam salutem animae praeferre necessitate temporali parentum. Tanta non est obligatio succurrendi fratribus aut sororibus, quanta est erga parentes. III. Qui vovit *primario* ingredi religionem *determinatam*, si ad hanc post diligenter supplicationem non admittatur, non obligatur ad aliam: si quis se obligasset principaliter ad ingressum religionis, postea autem elegisset hanc religionem vel locum, si non recipiatur ibi, tenetur aliam religionem intrare. S. Th. 2. 2. q. 88. c. 3. ad 2. Qui vero indeterminate vovit religionem, satisfecit voto, si in eodem regno quinque vel sex monasteria adierit, nec fuerit admissus; quia sic moraliter summam diligentiam adhibuit, et rationabiliter concicere potest, se etiam ab aliis non admissum iri; ad exteriores autem omnino nationes juxta voventium consuetudinem pro admissione confugere probabilius non tenetur. Vide *Sanch.* I. c. 16. n. 44. IV. Non satisfacit voto, qui ingreditur religionem promissam, animo iterum statim egrediendi, quia hoc voyendo non praesumitur intendisse, ideoque tenetur saltem experiri, an sibi expediat remanere, et dare operam, ut Deus immutet cor. S. Th. 2. 2. q. ult. a. 4. ad 3. Si vero adhibita morali diligentia egreditur cum justa causa, satisfacit voto, secus si absque justa causa, h. e. tali quae non excusat a levitate, v. g. si ex sola displicientia egrediatur. Nec justa causa est culpa, ob quam dimittitur, nisi saltem mediocrem diligentiam adhibuissest ad eam evitandam.

611. Q. II. Quaenam sint legitimae causae dispensandi in voto. R. 1. Est imperfecta deliberatio voventis, aut dubium de illa, quod solet oriiri ex defectu aetatis, turbatione mentis, ob metum, dolum vel errorem accidentalem. 2. Damnum spirituale, vel corporale, v. g. si voto castitatis obstrictus ob nimiam proclivitatem in venerem sit in continuo periculo peccatorum etc. 3. Notabilis difficultas exequendi id quod promissum est. 4. Majus bonum ex dispensatione oritum. In dubio, an adsit sufficiens causa, conjungenda est commutatio in aliud opus pium. Si quis dispensando bona fide judicasset, hanc vel illam causam esse legitimam, postea autem resciat, non fuisse sufficientem, tunc praesumere licet de bonitate

Dei, quod dispensationem suo nomine bona fide factam acceptet. Ita *Sporer* cum *Sanch.* et *Lessio*.

612. Q. III. Quid a Confessario sit observandum circa executionem literarum ad dispensationem a. s. Poenitentiaria obtainendam.

R. I. Diligenter debet inquirere in qualitatem casus, vel voti circumstantias, item in causas commutationis, vel dispensationis, ut vel poenitentis, vel Confessarius pro poenitente casum cum his adjunctis et causis bene exponat: caveat autem, ne quod occultum est, publicum faciat, praesertim impedimenta occulta matrimoniorum, publica autem vel ad publicum redacta non pertinent ad s. Poenitentiariam. Modus scribendi literas talis servetur secundum Instructionem 1707. Moguntiae impressam juxta exemplar Romanum. Intus inchoatur supplicatio sic:

Eminentissime et Reverendissime Domine.

Barbara (vel Cajus) e Dioecesi Herbipolensi, emisit votum simplex castitatis, manet in periculo incontinentiae nisi nubat (si alia foret causa petendi dispensationem, illa fideliter hic debet exprimi) supplicat sibi votum commutari ad effectum contrahendi matrimonium, ut debitum conjugale sibi exigere, et reddere liceat. Quam gratiam studebit suis ad Deum precibus pro possibili demereri. Dignetur Eminentia Vestra rescribere ad N. v. g. Petrum Müller, ad oppidum N., per civitatem N. (juxta stylum Curiae Romanae civitas tantum vocatur ille locus, ubi residet Episcopus) et dirigere Breve Confessario Doctori Theologiae, vel Ss. Canonum. NB. Si in loco non sit Doctor Theologiae, vel Ss. Canonum, nec aliis privilegiatus, sic scribendum: *Et quia in oratricis (vel oratoris) loco nullus reperitur Confessarius in Theologia Magister, vel Ss. Canonum Doctor, vel aliis ad exequendum privilegiatus, dignetur Eminentia Vestra providere, et disponere, ut etiam Parochus, cui poenitens suam conscientiam aperuit, vel aliis approbatus Sacerdos exequi valeat.* Si ipse scribens sit Confessarius oratoris, sic deberet scribere: *Et quia oratrix (vel orator) ad me tanquam Confessarium, cui conscientiam suam aperuit, speciale habet confidentiam, dignetur Eminentia Vestra disponere, ut concessam gratiam liceat mihi infrascripto exequi.* Postea subscribitur modo epistolari: *Eminentiae Vestrae servorum infirmis Petrus Müller in dicto oppido Sacerdos curatus, vel Soc. Jesu approbatus Sacerdos, vel Magister in Theologia. Herbipoli 3. Julii 1764.* Extra inscribitur epistola: *Eminentissimo et Reverendissimo Domino D. Cardinali Majori Poenitentiario. Infra: Romae.*

613. R. II. Impetrata dispensatione haec observanda sunt. Primo. Literae s. Poenitentiariae mittuntur ad petentem (qui solet dici orator) quae ab eo non debent aperiri, sed extradi Confessori cui inscribuntur, qui illis resignatis, et lectis secundum commissionem dispensem: si tamen forte ab alio reserentur, literae suo effectu non parent, ut ait Herzog p. 2. n. 263. cum *Sanch.* et aliis. Secundo. Confessor vel executor, cui dispensandi protestas committitur, debet esse approbatus ab Ordinario territorii, ubi dispensaturus est: idem debet esse Magister vel Doctor Theologiae aut juris Canonici promotus in Academia, et non tantum Magister Ordinis, vel Doctor Juris Caesarei, vel Professor, aut Licentiatu. *Excipe Religiosos* habentes speciale privilegium, quale concessit Greg. III. anno 1582. 3. Aprilis in Bulla: *Exponi nobis*, Confessariis Soc. Jesu, quos Generalis, vel alias Superior de ejus licentia ad id designarit; dictae conditiones necessario requiruntur ad hoc, ut valida sit dispensatio. *Sanch.* L. 8. de matrim. d. 34. a. n. 10. Denique ad exercitium dispensandi debet esse ab oratore electus. Tertio. Confessor ad dispensandum electus debet inquirere, an